

PREVOZ SKUPINE OTROK V CESTNEM PROMETU

Uvod

Že pri samem načrtovanju izleta moramo vedeti kakšno skupino udeležencev bomo peljali na izlet ter predvidevati koliko bo v skupini otrok. Prav tako mora organizator izleta načrtovati način prevoza. Če se odločimo, da bomo izlet izvedli z osebnimi vozili (ki imajo običajno število sedežev), potem se z obravnavano tematiko ne rabimo ukvarjati.

Če se odločimo, da bomo izlet izvedli z organiziranim oz. skupnim prevoznim sredstvom (avtobus ali kombi) ter je izlet namenjen pretežno otrokom (kar ustreza definiciji skupine otrok v cestnem prometu) potem moramo prevoznika, oz. tistega pri katerem se bomo dogovorili za najem prevoznega sredstva, o tem obvestiti. Razen tega, da zagotovimo zadostno število spremljevalcev, ter da pred izvedbo izleta vizualno ugotovimo ali avtobus in njegov šofer ustrezata normativom, ki veljajo za prevoz otrok (zaradi zagotavljanja varnosti otrok, za katere smo kot vodniki oz. organizatorji izleta objektivno odgovorni), drugih skrbi kar se tiče prevoza otrok nimamo. Vse ostalo, od zagotavljanja ustreznega voznika, do prevoznega sredstva, je stvar lastnika avtobusa oz. družbe ali podjetja, pri katerem se dogovorimo za prevoz. Ta je dolžan zagotoviti vozilo in voznika, ki ustrezata zakonskim pogojem za prevoz skupine otrok.

Drugače pa je, če si vozilo (po navadi kombi) najame društvo zase ali pa opravi prevoz s svojim vozilom, vozi pa ponavadi član društva. Tedaj je društvo dolžno za vse poskrbeti samo in zagotoviti takšne pogoje, da se prevoz skupine otrok opravlja v skladu s predpisi.

Prav zaradi slednjega bomo poseben poudarek namenili prevozu skupine otrok v ti. »lastni režiji« ter predstavili način in zakonske pogoje, ki jih morata izpolnjevati tako vozilo kot voznik, ki prevaža skupino otrok. Zaradi skrbi za varnost otrok pa je dobro poznati tudi osnovna pravila, ki veljajo pri prevozu skupine otrok z avtobusom, zato bomo nekaj povedali tudi o tem ...

Zakonodaja

- Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 109/2010 in 57/2012, v nadaljevanju ZPrCP) – 38. točka, 1. odstavek, 3. člena, 2. odstavek 47. člena, 90. člen, 3. in 4. odstavek 91. člena, 11. točka 1. odstavek 105. člena ZPrCP;
- Zakon o motornih vozilih (Uradni list RS, št. 109/2010, v nadaljevanju ZMV) – 45. člen (kazenske določbe za kršitev Pravilnika);
- Pravilnik o delih in opremi vozil (Uradni list RS, št. 44/2013, v nadaljevanju Pravilnik) – 46. člen + priloga VI (velja od 1. 10. 2013);
- Pravilnik o spremljevalcih pri prevozu skupine otrok (Uradni list RS, št. 109/2010).

Pomen izrazov

Skupina otrok je skupina najmanj petih predšolskih otrok ali otrok, ki obiskujejo osnovno šolo, in ki predstavljajo večino potnikov v motornem vozilu. Skupina petih ali več otrok iste družine in skupina petih ali več otrok, ki se prevaža v javnem linijskem prevozu potnikov, se ne šteje za skupino otrok.

Javni linijski prevoz potnikov je prevoz, ki se opravlja na določenih relacijah, po vnaprej določenem voznem redu, ceni in splošnih prevoznih pogojih. Opravlja se kot medkrajevni linijski in mestni linijski prevoz potnikov.

Posebni linijski prevoz potnikov je prevoz skupine otrok ki se opravlja na določenih relacijah, na podlagi dogovorov oz. pogodb med izvajalci prevozov in naročniki, kot npr. prevoz skupine otrok v in iz šole, prevoz delavcev na delo ...

Občasni prevoz potnikov je prevoz, ki ne spada pod javni linijski prevoz, niti pod posebni linijski prevoz, pri katerem se skupina vnaprej določenih potnikov prevaža pod pogoji, ki so dogovorjeni s pogodbo med

prevoznikom in naročnikom ali naročnico (v nadaljnjem besedilu: naročnik) prevoza. Gre za prevoz vnaprej določenih potnikov, kot so izleti, ekskurzije ...

Vozila za prevoz otrok

1. Posebni pogoji za vozila, s katerimi se prevažajo skupine otrok (*velja za vsa vozila s katerimi prevažamo skupine otrok*)

1.1 **46. člen Pravilnika o delih in opremi vozil** predpisuje, da morajo imeti vozila za prevoz skupine otrok, zraven splošno predpisane opreme za vozila v cestnem prometu še naslednjo opremo:

- napravo, ki med zaviranjem preprečuje blokiranje koles,
- električno ali hidravlično ojačan krmilni mehanizem (naprava za upravljanje vozila),
- **varnostne pasove na vseh sedežih in naslonjala za glavo na vseh sedežih,**
- zapisovalno opremo v cestnih prevozih (tahograf).

1.2 Avtobusi morajo imeti, pri prevozu skupine otrok v občasnem prevozu potnikov v cestnem prometu na razdaljah, ki so daljše od 50 km (v eni smeri) ali pri vožnji skupine otrok po avtocesti in cesti rezervirani za motorna vozila, vgrajene varnostne pasove na vseh sedežih. Otroci morajo biti z varnostnimi pasovi pripeti, za kar je odgovoren **spremljevalec** (5. člen Pravilnika o spremljevalcih pri prevozu skupin otrok).

1.3 Vozilo mora biti tehnično brezhibno in registrirano. Vozilo s katerimi se prevažajo skupine otrok mora biti tehnično pregledano vsakih šest mesecev.

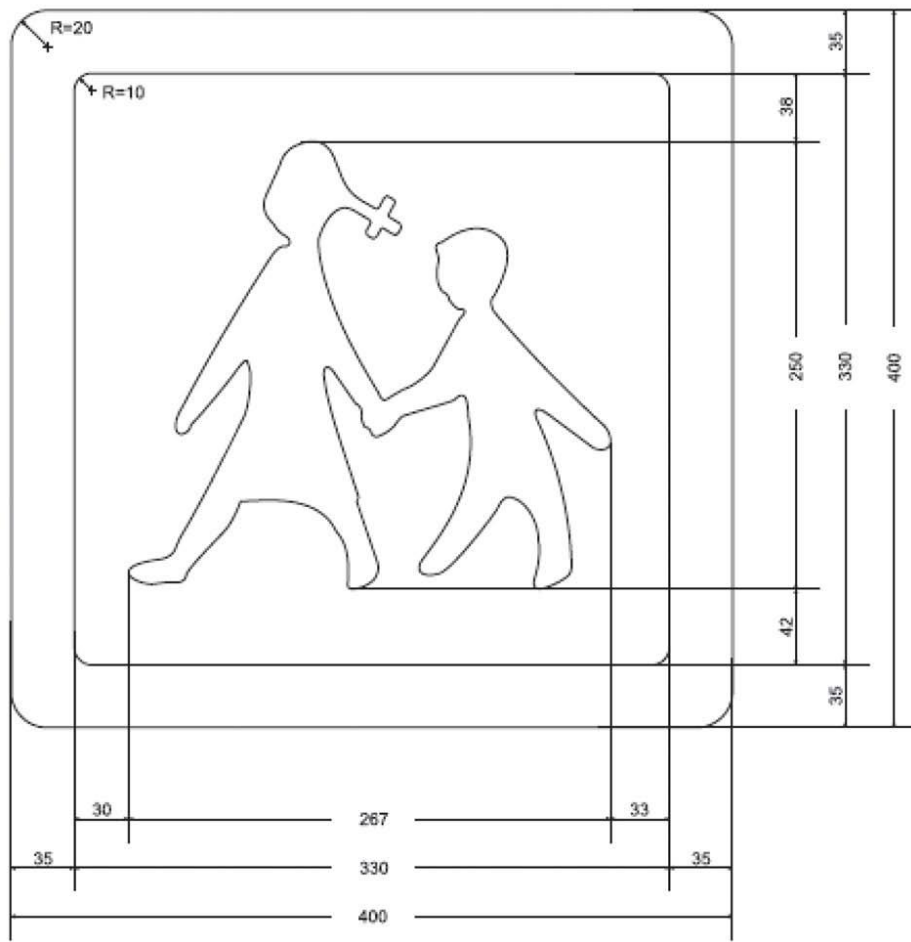
(4. točka 3. odstavka 50. člena ZMV – globa 5. in 6. odstavek 50. člena ZMV – 500€-5000€)

1.4 Vozila, s katerimi se prevažajo skupine otrok, morajo biti označena s predpisanim znakom, kot je opredeljen v Prilogi VI, pravilnika.

Voznik ne sme označiti vozila s predpisanim znakom za prevoz skupine otrok v nasprotju z določbami prej navedenega (npr. prazen avtobus oz. drugo vozilo, ki ne prevažata otrok).

(8. in 9. odstavek 90. člena ZPrCP, globa 11. in 12. odstavek 90. člena – 160€-500€)

- **Znak za označitev vozila, s katerim se prevažata skupina otrok** je kvadratne oblike, **velikosti 400 mm × 400 mm.**
- Ne glede na določbo prejšnje točke se sme uporabiti za označitev sprednje strani osebnega avtomobila ali avtobusa, ki nima več kot 22 sedežev, na katerem **ni dovolj prostora za namestitev znaka** iz prejšnje točke, **znak velikosti 250 mm × 250 mm.** Ostale mere so sorazmerne meram znaka iz prejšnje točke.
- **Namesto znaka iz točke 1** te priloge je na prednji strani vozila lahko tudi **elektronsko upravljani svetleči znak z enakim simbolom, najmanj velikosti iz točke 2** te priloge, ki ima lahko dodan napis **»otroci« ali »prevoz otrok«.**
- Znak iz točke 1 ali 2 te priloge mora biti **nameščen na levi polovici sprednje zunanje strani vozila**, znak iz točke 1 te priloge pa tudi **na levi polovici zadnje zunanje strani vozila, in sicer tako, da je viden.**
- **Spodnji rob** znaka mora biti oddaljen **od površine vozišča najmanj 300 mm. Gornji rob** znaka spredaj **ne sme biti višji od spodnjega roba vetrobranskega stekla** in zadaj ne višji od spodnjega roba zadnjega stekla, oziroma **oddaljen največ 1.300 mm od površine vozišča.**
- Za namestitev znaka iz točke 3 te priloge se ne uporabljajo določbe iz točke 5 te priloge.
- **Znak iz točke 1 ali 2** te priloge **sme biti nameščen na vozilu samo takrat, ko se z vozilom prevažata skupina otrok.** Če je znak nesnemljiv, mora biti v primeru, ko se z vozilom ne prevažata skupina otrok, **prekrit oziroma označen kot neveljaven.** Svetleči znak iz točke 3 te priloge sme biti **prižgan samo takrat, ko se z vozilom prevažata skupina otrok.**

2. Vrste vozil, s katerimi prevažamo skupine otrok

2.1 Avtobusi, ki jih delimo:

- glede na število sedežev – avtobusi, ki imajo zraven voznika še največ 16 sedežev (kat. D1),
- avtobusi, ki imajo zraven voznika še več kot 8 sedežev (kategorija D),
- avtobusi razreda I oz. razreda A – so avtobusi, ki so konstruirani tako, da imajo zraven sedežev tudi prostore za stoječe potnike (mestni avtobusi). V tem primeru se lahko, na podlagi tehničnih specifikacij avtobusov, v takšnem avtobusu prevaža do 22 potnikov.

2.2 Kombinirana vozila v katerih se zraven voznika lahko prevaža še največ 8 potnikov.

Tudi ta vozila morajo izpolnjevati vse predpisane pogoje glede tehnične brezhibnosti in registracije vozil, zraven pa še pogoje iz 46. člen Pravilnika o delih in opremi vozil (točka 1.1 tega opomnika).

2.3 Osebni avtomobili

Če se bo skupine otrok prevažala z osebnimi avtomobili (osebni avtomobili, ki imajo zraven voznika še 6 sedežev) veljajo pravila enako kot za kombinirana vozila. V ostalih osebnih vozilih, ki so večinoma registrirana za prevoz petih oseb pa skupine otrok tako ni mogoče voziti (glej definicijo skupine otrok v skladu z ZPrCP).

Dolžnost in pravila voznikov, ki prevažajo skupine otrok

3. Vozniki - pogoji za vožnjo vozil, s katerimi se prevažajo skupine otrok (89. člen ZPrCP)

3.1 Skupino otrok sme prevažati:

- **z osebnim avtomobilom ali kombiniranim vozilom voznik, ki ima najmanj tri leta vozniško dovoljenje za vožnjo motornega vozila kategorije B,**
- **z avtobusom** voznik, ki najmanj eno leto poklicno vozi avtobus ustrezne kategorije (D ali D1). Voznik, ki poklicno vozi avtobus manj kot eno leto, lahko prevaža skupino otrok z avtobusom, če je pred tem najmanj dve leti poklicno vozil motorna vozila kategorije C. Voznik, ki manj kot eno leto poklicno vozi avtobus kategorije D1, lahko prevaža skupino otrok z avtobusom, ki nima več kot 16 sedežev, če je pred tem najmanj dve leti poklicno vozil motorno vozilo kategorije B.
- **Poklicne vozniške izkušnje** voznik dokazuje s potrdilom o poklicnih vozniških izkušnjah, ki ga izda voznikov delodajalec oz. delodajalec, pri katerem si je voznik pridobil vozniške izkušnje.
- Zraven navedenega **mora voznik avtobusa**, s katerim prevaža skupine otrok, posedovati tudi veljavno potrdilo – **licenco o poklicni kvalifikaciji (koda 95)**. To pa ne velja za voznika, ki opravlja prevoz skupine otrok nepoklicno kot npr. na izlet s kombijem ali osebnim vozilom z več sedeži.

Zanimivost:

Po trenutno veljavni zakonodaji velja, da v primeru če vozilo vozi voznik brez vozniškega dovoljenja ali z neustrezno kategorijo, policija vozilo na kraju zaseže in preda v nadaljnjo obravnavo pristojnemu Okrajnemu sodišču, oddelku za prekrške.

Takšen dogodek pa bi bil pri prevozu skupine otrok vsekakor zelo neprimeren.

3.2 Voznik ne sme v delovnem dnevu, v katerem prevaža skupino otrok, opravljati del, ki bi lahko vplivala na njegovo zmožnost varnega upravljanja motornega vozila.

Npr.: vodenje ali sodelovanje pri vodenju izleta, izvedba ali sodelovanje pri športni vadbi ali treningu ...

Če naročnik prevoza oz. njegov predstavnik sumi, da je voznik v takšnem psihofizičnem stanju, da ne zmore varno voziti, sme policiji predlagati, da pred začetkom ali nadaljevanjem vožnje policist preveri njegovo psihofizično stanje.

(6. in 7. odstavek 90. člena ZPrCP, globa 11. in 12. odstavek 90. člena – 160€-500€)

Naročnik prevoza stori enako, če sumi da voznik ali vozilo nista ustrezna za prevoz otrok, kar lahko naročnik prevoza ugotovi **z vizualnim pregledom avtobusa oz. prevoznega sredstva** (neustrezne, izrabljene pnevmatike, ni varnostnih pasov v avtobusu, sedeži brez naslonjal za glavo, ni tahografa v vozilu, vozilo nima predpisanih tabel za prevoz otrok, močno poškodovano vetrobransko ali drugo steklo na vozilu, vidno dotrajan avtobus oz. drugo vozilo za prevoz otrok...) **in voznika** (voznika nekdo pozna in ve, da nima veljavnega vozniškega dovoljenja, vidno slabo psihofizično stanje voznika, kot je utrujenost, nenaspanost, alkoholiziranost, pod vplivom substanc ...).

3.3 Voznik, ki vozi skupino otrok v organizmu ne sme imeti alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, ki zmanjšujejo njegovo sposobnost za vožnjo, (vrednost alkotesta oz. strokovnega pregleda 0,00).

(11. točka, 1. odstavka in 3. odstavek 105. člena ZPrCP, globa 300€-1200€)

3.4 Listine, ki jih morajo imeti pri sebi vozniki, ki prevažajo skupine otrok (16. člen ZPrCP)

Voznik je dolžan pri sebi imeti listino, s katero dokazuje, da sme voziti vozilo s katerim prevažata skupino otrok v cestnem prometu, veljavno prometno dovoljenje, potrdilo o opravljenem polletnem tehničnem pregledu.

(5. in 6. odstavek 16. člena ZPrCP – globa 40€-160€)

3.5 Voznik sme v avtobusu, ki v prometnem dovoljenju nima vpisanih stojišč, voziti le toliko oseb, koliko ima vozilo vgrajenih sedežev. Potniki morajo med vožnjo sedeti na sedežih, vgrajenih v vozilu.

Voznik ne sme pričeti z vožnjo avtobusa, dokler potniki niso varno vstopili, in dokler vrata avtobusa niso zaprta.

(3. in 4. odstavek 88. člena ZPrCP - globa 17. odstavek 88. člena – 120€)

Otroci morajo med vožnjo z vozilom, razen med vožnjo z mestnim avtobusom v naselju, sedeti na sedežih, vgrajenih v vozilu in biti pripeti z vgrajenimi varnostnimi pasovi. Na sedežih, pred katerimi ni drugega sedeža ali predpisane varnostne pregrade, smejo sedeti le če so pripeti z vgrajenimi varnostnimi pasovi.

(3. odstavek 90. člena ZPrCP, globa 160€ - za voznika avtobusa)

3.6 Med vožnjo v motornem vozilu z vgrajenim zadrževalnim sistemom mora biti otrok, manjši od 150 cm, zavarovan z zadrževalnim sistemom, ki je primeren otrokovi telesni masi. V motornem vozilu, ki ni opremljen z zadrževalnim sistemom, ni dovoljeno prevažati otrok, mlajših od treh let, otroci starejši od treh let in manjši od 150 cm pa se smejo prevažati le na sedežih, ki niso prednji sedeži. Otrok ni dovoljeno prevažati v nazaj obrnjenem zadrževalnem sistemu v sedežu za potnike, zaščitenem s prednjo zračno blazino, razen če je zračna blazina deaktivirana mehanično. (14. odstavek, 88. člena ZPrCP).

Spremljevalci pri prevozu otrok

4. Dolžnost spremljevalcev (2. odstavek 90. člena ZPrCP)

Skupino otrok, ki se prevažata z avtobusom, mora spremljati najmanj en spremljevalec (učitelj, vzgojitelj, trener, vodnik ipd.) star najmanj 21 let, ki skrbi za varnost otrok pri vstopanju v vozilo in izstopanju iz njega ter za red in varnost otrok v avtobusu (2. in 4. člen Pravilnika o spremljevalcih pri prevozu skupin otrok).

(2. in 4. člen Pravilnika, globa 10. in 12. odstavek 90. člena ZPrCP – 160€-500€).

4.1 Pri prevozu skupine otrok mora biti v vozilu ves čas najmanj eden spremljevalec na 15 otrok (3. člen Pravilnika o spremljevalcih pri prevozu skupin otrok).

4.2 Spremljevalec skrbi za red v vozilu med prevozom. Spremljevalec mora pred začetkom vožnje zagotoviti, da vsi otroci sedijo na sedežih in so ves čas vožnje ustrezno pripeti z vgrajenimi varnostnimi pasovi. Kadar sta v vozilu dva spremljevalca morata biti razporejena tako, da je eden spredaj in drugi zadaj, če pa je v vozilu več spremljevalcev morajo ti biti razporejeni med otroci (spredaj, zadaj in na sredini) – 5. člen Pravilnika o spremljevalcih pri prevozu skupin otrok.

Vstopanje in izstopanje potnikov

5. Če dvosledno motorno vozilo ustavi na cesti mora takoj vklopiti varnostne utripalke. Na nevarnih ali nepreglednih delih ceste ali če vozilo nima naprave za vklop varnostnih utripalk ali ta ne deluje, mora voznik postaviti varnostni trikotnik (1. odstavek 63. člena ZPrCP).

(1. odstavek 63. člena ZPrCP- globa 5. odstavke 63. člena ZPrCP – 80€)

5.1 Mimo vozila, ustavljenega na cesti zunaj vozišča, ki je posebej označeno za prevoz skupine otrok in ima vključene varnostne utripalke, ker otroci vstopajo ali izstopajo je voznik dolžan voziti z zmanjšano hitrostjo in posebno previdno ter po potrebi vozilo ustaviti.

(3. odstavek 91. člena ZPrCP – globa 5. in 6. odstavek 91. člena ZPrCP – 40€ -250€)

5.2 Kadar je vozilo, ki je posebej označeno za prevoz skupine otrok in ima vključene varnostne utripalke, ker otroci vstopajo ali izstopajo, ustavljeno na smernem vozišču, vožnja mimo za vozila, ki vozijo po istem smernem vozišču, ni dovoljena. Vozniki vozil, ki vozijo mimo po smernem vozišču za vožnjo v nasprotni smeri, pa morajo voziti z zmanjšano hitrostjo in posebno previdno ter po potrebi vozilo ustaviti.
(4. odstavek 91. člena ZPrCP – globa 5. in 6. odstavek 91. člena ZPrCP – 40€ -250€)

Odgovornost za prekrške

6. Odgovornost za prekrške, ki so predpisani v skladu z zakonom nosi voznik, pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik, posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost in njihova odgovorna oseba.

6.1 **Društvo** spada v skladu z Zakonom o društvih med pravne osebe, zato se v skladu z zakonom kaznuje kot pravna oseba, predsednik društva pa kot odgovorna oseba pravne osebe.

Kaj si velja zapomniti:

1. Skupina otrok je skupina najmanj petih predšolskih otrok ali otrok, ki obiskujejo osnovno šolo, in ki predstavljajo večino potnikov v motornem vozilu.
2. Skupina petih ali več otrok iste družine ali skupina petih ali več otrok, ki se prevaža v javnem linijskem prevozu potnikov, se ne šteje za skupino otrok.
3. Vozila za prevoz skupine otrok morajo poleg splošno predpisane opreme za vozila v cestnem prometu imeti obvezno še varnostne pasove in naslonjala za glavo na vseh sedežih, tahograf, ABS zavorni sistem in hidravlični krmilni mehanizem.
4. Otroci morajo biti z varnostnimi pasovi pripeti, za kar je odgovoren **spremljevalec**.
5. Vozilo s katerimi se prevažajo skupine otrok mora biti tehnično pregledano vsakih šest mesecev, starost vozila ni predpisana.
6. Vozilo s katerimi se prevažajo skupine otrok, mora biti označeno s predpisanim znakom, kot je opredeljen v Prilogi VI, pravilnika.
7. Če se skupina otrok prevažala z osebnim avtomobilom, ki ima poleg voznika še 6 sedežev, veljajo pravila enako kot za kombinirana vozila.
8. Z osebnim avtomobilom ali kombiniranim vozilom lahko prevažajo skupino otrok voznik, ki ima najmanj 3 leta vozniško dovoljenje za B kategorijo.
9. Voznik, ki vozi skupino otrok v organizmu ne sme imeti alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, ki zmanjšujejo njegovo sposobnost za vožnjo, (vrednost alkotesta oz. strokovnega pregleda 0,00).
10. Skupino otrok, ki se prevažajo z avtobusom, mora spremljati najmanj en spremljevalec (učitelj, vzgojitelj, trener, vodnik ipd.) star najmanj 21 let.
11. Pri prevozu skupine otrok mora biti v vozilu ves čas najmanj eden spremljevalec na 15 otrok.
12. Če je v vozilu več spremljevalcev morajo ti biti razporejeni med otroci (spredaj, zadaj in na sredini).
13. Pri prevozu otrok z avtobusom moramo imeti seznam udeležencev, sedežni red ni potreben.
14. Če dvosledno motorno vozilo ustavi na cesti mora takoj vklopiti varnostne utripalke, če le-te ne delujejo, mora postaviti varnostni trikotnik.

Milenko Petrovič,
vodnik PZS